

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● № 08(3596) ●

● ПЯТНІЦА, 26 КРАСАВІКА, 2019

ВЫДАННЕ “ГОЛАС РАДЗІМЫ” ЧЫТАЙЦЕ НА ПАРТАЛЕ ZVIAZDA.BY

**Цёплая
традыцыя
ў Сібіры**
Стар. 5

**Беларускае
шчасце
Рузаны
Аванесян**
Стар. 7

**Цэлы
россып
каштоўных
пярлін**
Стар. 8

АКТУАЛЬНА

Арыенціры на будучыню

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка звярнуўся са штогадовым Пасланнем беларускаму народу і Нацыянальнаму сходу

Што адбываецца на Бацькаўшчыне: чым жыве, як развіваецца? Мяркую, найлепш беларусам замежа інфармацыю браць, як кажуць, з першых вуснаў. І штогадовае Пасланне Прэзідэнта беларускаму народу і Нацыянальнаму сходу — якраз той дакумент, над якім варта паразважаць. Ён даступны ў інтэрнэце. Мы звернем увагу на некаторыя моманты з Паслання.

Калі коратка: Прэзідэнт гаварыў пра тое, як адстаяць незалежнасць і суверэнітэт Беларусі перад тварам розных выклікаў і пагроз, якім яму бачыцца развіццё краіны, пра выбары, што маюць адбыцца. “У пытаннях суверэнітэту і бяспекі ў нашай знешняй і ўнутранай палітыцы не было й не будзе месца кампрамісам, — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка. — Неаднаразова перажыты досвед падзелу беларускага народа, перакройвання межаў прымушае нас высока цаніць сённяшняе адзінства і тэрытарыяльную цэласнасць”. Далей ён выказаў упэўненасць, што любыя спробы пазбавіць Беларусь суверэнітэту натыкнуцца на наймагутны народны супраціў, і найперш ад тых, хто нарадзіўся ў суверэннай і незалежнай дзяржаве. Прэзідэнт заклікаў беларусаў канчаткова ўсвядоміць сваё нацыянальнае адзінства: “Захаваць суверэнітэт, мір і спакойнае стваральнае жыццё на сваёй зямлі — наш святы абавязак. Каб выканаць гэтую падораную нам лёсам гістарычную місію, мы павінны канчаткова ўсвядоміць сваё нацыянальнае адзінства”.

Пазней кіраўнік дзяржавы пракаментываў магчымасць увядзення Дня беларускай

Аляксандр Лукашэнка з кіраўнікамі Парламента

дзяржаўнасці ды яе святкавання 5 чэрвеня: у Дзень памяці святой Еўфрасінні Полацкай. Прапанову агучыў старшыня Пастаяннай камісіі па адукацыі, культуры і навуцы Палаты прадстаўнікоў Ігар Марзалюк. Нам бачыцца, што, сапраўды, даўно наспела неабходнасць “паглыбіць” гісторыю Беларусі, скарыстоўваць у дзяржаўным будаўніцтве багаты досвед нашых вялікіх папярэднікаў: як з часоў старажытнага Полацка, так і Вялікага Княства Літоўскага. Гэта ж велізарны духоўна-энергетычны рэсурс, які назапашаны ў нетрах нашай гісторыі. Адпрэчваць яго ці аддаваць іншым — прынамсі неразумна, не па-гаспадарску.

Розныя выданні, інтэрнэт-рэсурсы звяртаюць увагу, што Прэзідэнт азначыў тры

перадумовы для ўпэўненага руху краіны ў будучыню: дабрабыт народа, міралюбная знешняя палітыка, нацыянальная бяспека. Аляксандр Лукашэнка ў чарговы раз, бачачы непатрэбную палітызацыю моўных пытанняў, заявіў: “У нас дзве дзяржаўныя мовы — руская і беларуская. Не ўкраінская, не расійская — руская. У якую мы душу ўклаці, людзі гінулі, разам з рускімі людзьмі ваявалі. Гэта наш агульны набытак. І калі хто-небудзь хоча страціць розум — ён страціць рускую мову. Калі хоча страціць сваё сэрца — то ён страціць беларускую мову. Што вы хочаце страціць: розум ці сэрца?”. Адаказ — відавочны: абедзве мовы павінны гарманічна суіснаваць і ў нашых розумах, і ў нашых сэрцах.

Іван Ждановіч

НАВІНА Ў НУМАРІ

У любое надвор’е — сябры
Кітай заўсёды можа разлічваць на падтрымку беларускага боку ў любой сферы. Пра тое заявіў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 25 красавіка на сустрэчы са Старшынёй КНР Сі Цзіньпінем.

У Пекіне праходзіць Другі форум “Пояс і шлях”, і Аляксандр Лукашэнка прыбыў з рабочымі візітамі ў КНР. На другі дзень, 25 красавіка, Прэзідэнт Беларусі сустрэўся са Старшынёй КНР Сі Цзіньпінем.

“Сёння ў кантэксце абвастэрэння гандлёвых супярэчнасцяў і нежадання некаторых краін бачыць Кітай моцным асабліва відаць, хто з’яўляецца сапраўдным сябрам, як прынята казаць у Кітаі, у любое надвор’е. У Беларусі ніколі не было й не будзе сумненняў у правільнасці выбраных вамі ініцыятыў. Кітай заўсёды можа разлічваць на нашу падтрымку ў любой сферы, як і мы заўсёды ўпэўнены ў падтрымцы з вашага боку”, — запэўніў беларускі лідар.

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што рады сустрэчы з Сі Цзіньпінем і пажадаў паспяховага правядзення Другога форуму “Пояс і шлях”. “Дзякуючы вам гэты фармат стаў карыснай і вельмі неабходнай пляцоўкай для рэгулярных сустрэч аднадумцаў”, — сказаў Прэзідэнт Беларусі.

Паводле матэрыялаў БЕЛТА

МУЗЫКА ПЕРАМОГІ

І гармонік граў трафейны...

У Музеі музычных інструментаў, які Дзмітры Ровенскі заснаваў у Мінску 15 гадоў таму, ёсць і трафейныя гармонікі, скрыпка, бандэон і канцэртна

Сёлета мы расказалі пра музыку-самавука родам з Капыльшчыны (“Дзмітры Ровенскі, сын салдата” — ГР, 27.02.2019). І як дзякуючы трафейнаму гармоніку ды бацьку-салдату прыйшоў на ўсё жыццё ў музыку гэты нязменны кіраўнік заслужанага аматарскага дзіцячага калектыву “Дударыкі”. А напярэдадні Дня Перамогі звернемся да музінструментаў з яго-

най багатай калекцыі (там іх больш за 300, 64 назвы), так ці інакш звязаных з яго бацькам-салдатам, іншымі ветэранамі вайны. Каб не бытацца, і з надзеяй на працяг незвычайных “біяграфій” музінструментаў мы іх пранумаруем. Калі некаму з чытачоў нешта яшчэ вядома пра іх — пішыце, прадоўжым тэму.

Пачнем з гармонікаў. Бо ён на вайне, як вядома, быў сябрам салдат, верным памочнікам у барацьбе з ворагам. Чаго варта хаця б знакаміты Васілій Цёркін, літаратурны герой-салдат з гармонікам, незабыўны вобраз якога стварыў Аляксандр Твардоўскі. Цяпер, здаецца, у расійскіх школах па-ранейшаму ёсць у праграме яго паэма “Васілій Тёркин”. Цікава было б даведацца: ці кажуць там вучням настаўнікі літаратуры, што ў Аляксандра Трыфанавіча, які нарадзіўся на Смаленшчыне, былі па бацьку моцныя родавыя беларускія карані? Паэт цудоўна ведаў мову продкаў (ёсць меркаванні,

што дзед ягоны па бацьку быў родам з Міншчыны, з берагоў Беразіны, па іншых вестках — з Магілёўшчыны) і перастараў верхшы беларускія на рускую без падрадкаўнікаў і нечай дапамогі. А ягоная дачка, Валянціна Твардоўская, у адным з інтэрв’ю казала: “Беларусь для мяне — блізкая, родная краіна, усё там блізкае мне: мова, звычаі, традыцыі”. Пра тое я планую зрабіць асобны артыкул. Бо з’ява пад назвай “Васілій Цёркін” выйшла далёка за межы літаратурнага твора. Скажам, у заходнебеларускай вёсцы Яцкаўшчыне, пад Клецкам, у 60-я гады майго бадай што равесніка Ваську Гаспадыніча — бойкага, жвавага й жыццярадаснага хлопчыка — з дзяцінства прызвалі Вася Цёркін. Прыстала мянушка! Васіль Іосіфавіч потым і звязаў жыццё з арміяй — стаў афіцэрам. Чым не сведчанне магічнай сілы паэтычнага слова!

1. Пра гармонік-венку “Hohner”, які прывёз пасля вайны з Германіі сал-

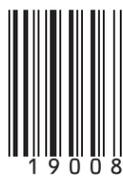
Гэты гармонік прывёз з вайны бацька Дзмітрыя Ровенскага

дат Дзмітры Ровенскі, мы ўжо згадалі ў папярэднім тэксце. “Бацька на ім сам іграў і мяне вучыў, — удакладняе Дзмітры Дзмітравіч. — Звычайная хромка, толькі строй нямецкі: на мяхоў разжым і зжым розны гук дае”. На гэтым гармоніку Дзмітры Ровенскі шмат іграў у дзяцінстве, юнацтве, ды й цяпер часам бярэ ў рукі. → Стар. 6

ISSN 0439-3619

9 770439 361003

1 9 0 0 8

СУПЛЯМЕННІКІ

3 родных крыніц

Каля 20 кіраўнікоў замежных беларускіх аматарскіх калектываў мастацкай творчасці прайшлі творчую стажыроўку ў Беларусі

Гэта былі беларусы з Арменіі, Італіі, Казахстана, Латвіі, Літвы, Польшчы, Расіі, Узбекістана, Украіны і Эстоніі. На зямлі продкаў, казалі,

ведасць, настолькі ты — чалавек. Беларускаю мову, якую лічыць мовай сваіх продкаў, Васіль пачаў вывучаць яшчэ ў Гайнаўскім ліцэі. Там ён упершыню свядома пачаў лічыць сябе беларусам. Вучыў ён беларускаю мову і ў аспірантуры БДУ ў Мінску ў 90-х гадах. Па-беларуску гаворыць так добра, што любы мясцовы жыхар мог бы пазайз-

аграгарадок Азярцо, што пад Мінскам: вандравалі ў мінулае з дапамогай тамтэйшага Беларускага дзяржаўнага музея народнай архітэктуры і побыту, паўдзельнічалі ў абрадавай імпрэзе “Сцежкамі народных святаў. Вясна”. Цікавай аказалася і паездка ў Лагойскі раён: там наведалі Гістарычна-краязнаўчы музей Канстанціна і Яўстаха Тышкевічаў, Мастацкую галерэю Сяргея Давідовіча. Канцэрты ад ансамбля народнай песні і музыкі “Шчодрыца”, калектыву фальклорна-бытавога танца “Суботка” чакалі гасцей ў мясцовым Цэнтры культуры і вольнага часу. На агразадзібе “Расохи” Лагойскага раёна для іх зладзілі майстар-класы па саломалляцтве, вырабе глінянай цацкі, ганчарнай справе, ткацтве паясоў на дошчачках і бярдзечку. Наведаліся госці і ў Швабскі сельскі дом культуры: там ім паказалі, як гатаваць смачныя беларускія стравы. І пачастунак быў адпаведным.

Вярнуўшыся ў сталіцу, яны змаглі павучыцца побытаваму танцу ў мастацкага кіраўніка фальклорнага ансамбля “Берагіня” Мікалая Казенкі, паспрабаваць граць на народных музінструментах разам з Іванам Кірчуком, кіраўніком этна-трыа “Троіца”. У Мінску стажоры гулялі па Верхнім горадзе й Траецкай наберажнай, пабачылі там памятны знак “Беларусам замежжа”. Знаёмства з архітэктурнымі адметнасцямі Храма-помніка Усіх Святых, а таксама Нацыянальнай бібліятэкай і Дзяржаўным літаратурным музеем Янкі Купалы дапамаглі ім скласці больш поўнае ўяўленне пра культурнае жыццё сталіцы.

Беларусы з-за мяжы разам танцавалі, асвойвалі музычныя інструменты, вучыліся Велікоднай пісанцы, вышывалі... Новымі ўменнямі яны падзяляюцца з сябрамі — там, за межамі Бацькаўшчыны, дзе самі пашыраюць беларускую культуру, традыцыі продкаў.

Ганна Лагун

На памяць пра стажыроўку — сертыфікаты

лепш сябе адчуваеш, вальней дыхаеш. Асабліва тады, калі сустракаюць цябе як роднага чалавек.

Адзін з сёлетніх стажораў — беларус Васіль Сегень з Беластоку (Польшча). Усякі раз, казаў, як прыязджае ў Беларусь, яго сустракаюць надзвычай гасцінна. “Тут адчуваецца нешта роднае, і па-іншаму нават “жывецца”, — падзяляўся са мной Васіль. — Растлумачыць гэта розумам я не ў стане, яно ў сферы пачуццяў. Можна таму, што мая прабабуля Анастасія адсюль”. Ён — намеснік старшыні праўлення ўплывовага ў Польшчы Беларускага грамадска-культурнага таварыства, нарадзіўся і жыве ў Польшчы. Ведае польскую, беларускую, рускую, украінскую ды іншыя мовы. Васіль упэўнены: кожная мова ўзбагачае нас, дапамагае лепш разумець іншых людзей. Згадаў прыказку на гэты конт: маўляў, колькі моў ты

дросціць. Васіль Сегень доўгі час выкладаў рускую і беларускую мовы ў Беластоцкім дзяржуніверсітэце. “Як мне здаецца, ды і не толькі мне, беларуская мова ў самой Беларусі мала запатрабаваная. Каб яе тут больш было, то й нам было б лягчэй і ў Беластоку здабываць студэнтаў на беларускую філалогію, бо ў нас ужо некалькі гадоў яе ўвогуле не існуе”, — разважае. Сёння Васіль не толькі займаецца справамі БГКТ, але й спявае ў аматарскім хоры “Крыніца”, каб падтрымаць традыцыі беларусаў у Польшчы.

Адкрыццё-закрыццё стажыроўкі зладзіў Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур. Там жа праходзілі метадычныя й практычныя заняткі, сустрэчы з цікавымі творчымі асобамі, кіраўнікамі фальклорных гуртоў. А большасць імпрэзаў праводзілася з выездам за межы сталіцы. Стажоры з’ездзілі ў

ПРЭС-ТУР

3 хлебам-соллю сустракалі

У Беларусі напярэдадні другога міжнароднага Форуму “Адзін пояс, адзін шлях” пабывалі кітайскія журналісты

Буйнейшыя СМІ Кітая камандзіравалі ў нашу краіну журналістаў, каб яны расказалі ў Паднябеснай пра кітайска-беларускае супрацоўніцтва. Сярод гасцей — прадстаўнікі буйнейшых кітайскіх газет “Жэньмінь жыбаа”, “Чайна Дэйлі”, а таксама інфармацыйнага агенцтва “Сінхуа”. Прэс-тур ладзіўся напярэдадні другога міжнароднага форуму “Адзін пояс, адзін шлях”, які прайшоў у канцы красавіка ў Пекіне.

Індустрыяльны парк “Вялікі камень” — першы аб’ект, які ў часе прэс-тура наведалі кітайскія журналісты. Яны ўбачылі, як хутка ён будзе. А тое, што ў цэнтры ёсць “адна станцыя” па комплексным абслугоўванні рэзідэнтаў, інвестараў ды выкарыстоўваецца досвед іх роднай краіны, вельмі парадавала гасцей.

16 красавіка журналісты наведалі факультэт кітайскай мовы й культуры Мінскага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта. Сустрэліся з першым намеснікам Міністра аду-

кацыі Беларусі Ірынай Старавойтавай. Студэнты выступілі перад гасцямі з канцэртамі.

У той жа дзень кітайскія журналісты пабывалі ў рэсурсным цэнтры “ЭкаТэхнаПарк — ВОЛМА” Рэспубліканскага інстытута прафесійнай адукацыі, навукова-тэхналагічным парку БНТУ “Палітэхнік”. Там адбылася прэзентацыя распрацовак беларускіх інжынераў, гасцей знаёмілі са структурай, арганізацыяй і навацыйнай працы.

На Гродзеншчыне кітайскія журналісты наведалі прамысловыя прадпрыемствы, навучальныя і культурныя ўстановы. У Гродзенскай вобласці рэалізуецца чатыры інвестпраекты з кітайскім капіталам. З кітайскай пра-

вінцыяй Ганьсу гэту вобласць звязваюць пабрацімскія адносіны і сумесныя праекты.

Знаёмства з Гродзеншчынай пачалося з наведвання Мірскага замка. Зрабілі экскурсію для гасцей і па горадзе Гродне. Наведаліся яны і ў Гродзенскі дзяржуніверсітэт імя Янкі Купалы, дзе навукаецца 200 студэнтаў з Кітая. Тут працуе і школа рускай мовы для кітайскіх спецыялістаў, што прыязджаюць у Гродна для рэалізацыі розных праектаў па праграме супрацоўніцтва вобласці з правінцыяй Ганьсу.

Наступнымі пунктамі насычанай праграмы, якую арганізавалі міністэрствы замежных спраў, інфармацыі ды Гродзенскі аблвыканкам, стала акцыянернае таварыства “Молочный мир”. Завяршыўся візіт дэлегацыі ў вобласць наведваннем Ваўкавыскага прадпрыемства “Беллакт”.

У апошні дзень прэс-тура журналісты наведалі рэканструяваны стадыён “Дынама”. Ім расказалі, як ідзе падрыхтоўка да самай яркай спартыўнай падзеі года — II Еўрапейскіх гульняў. І запрасілі: прыязджайце летам — будзе цікава!

Віта Зорына

Хлеб-соль для кітайскіх сяброў ля Мірскага замка

СА СТУЖКІ НАВІН

Эра электрамабіляў. Беларускіх.

Ужо тры мадэлі электрамабіля распрацавалі беларускія навукоўцы. Пра тое паведаміў журналістам старшыня Прэзідыума Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Уладзімір Гусакоў перад пачаткам сесіі Агульнага сходу НАН. Ён удакладніў: распрацаваны невялікі грузавік, электрамабіль на базе Geely, а таксама мінівэн, які выклікаў вялікую цікавасць. Праводзіцца выпрабаванні.

“Да канца года мы зробім цэлы шэраг такіх электрамабіляў, магчыма, і для продажу. Прадставім іх нашым інстытутам, каб дэталава прарэсці эксперыментальную праверку. Размясцілі элементную базу для вытворчасці на нашых прамысловых прадпрыемствах, так што ў нас ёсць і свае камплектуючыя”, — прадоўжыў акадэмік. У планах яго калег і перавод камунальных машын на электрарухавікі, вядзецца праца “ў электракірунку” і з БелАЗам ды МАЗам.

Што пасеем?

У Беларусі цяпер пасяўная пара ў разгары. У Міністэрстве сельскай гаспадаркі й харчавання паведамляюць: яравая сяўба ў краіне праведзена больш чым на паўтара мільёнах гектараў. Гэта 64,1% запланаваных плошчаў. А што сеем? Яравыя збожжавыя і зернебабовыя культуры — у першую чаргу. Далей на парадку дня — лён, цук-

S.B.V.

ровыя буракі, бульба, гародніна. Ідзе сяўба і аднагадовых траў, падсеў шматгадовых. І перазалужваюцца лугапашавыя ўгоддзі — каб лепшым быў травастой.

Яшчэ ў палях цяпер шмат працы з падкормкаю азімых культур. Вядома ж, там занята шмат сельгастэхнікі. А якой? Для вясновых палявых работ у сельгасарганізацыях Беларусі ёсць амаль 40 тысяч трактароў, з іх 6300 — з магутнасцю рухавіка 250 к.с. і больш. Шмат камбінаваных глебапрацоўчых і глебапрацоўча-пасяўных агрэгатаў, амаль 5000 машын для ўнясення ў глебу цвёрдых мінеральных угнаенняў і прыкладна столькі ж — цвёрдых арганічных.

Брава, Наталля Віктараўна!

Наталля Гайда — руская па нацыянальнасці, нарадзілася ў Свядлоўску. Там і пачаўся творчы шлях вядомай артысткі. А свой талент яна плёна рэалізавала ў нашай краіне. Народная артыстка Беларусі, прымадона беларускай оперы аперэты адзначае гэтымі днямі двайны юбілей на сцэне роднага ёй Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра. Там пройдзе святочны канцэрт з нагоды 80-годдзя Наталлі Віктараўны. Пра тое паведаміла рэжысёр-пастаноўшчыца імпрэзы Сусанна Цырук.

Змяняльная дата спадарыні Наталлі супала з 60-годдзем яе творчай дзейнасці. Такі двайны юбілей — адна з самых значных падзей года ў жыцці тэатра. Юбілейны канцэрт Наталлі Гайды збярэ дырэктараў дружалюбных тэатраў і акцёраў, з якімі яна працавала і на гастроліях, і ў сваім тэатры. Прыедзець і зусім маладыя акцёры з новымі нумарамі. Сольныя нумары ў трохгадзінным канцэрте выканае і сама Наталля Гайда.

Падрыхтаваў Іван Ждановіч — паводле матэрыялаў БелТА

ТЭРЫТОРЫЯ ДУШЫ

Эстафета дабрыні

Выстава “Свет маімі вачыма” ладзілася ў Нацыянальным гістарычным музеі па выніках Усебеларускага конкурсу для дзяцей-сірот і дзяцей з інваліднасцю

Любоў і міласэрнасць альбо жорстка, бязлітасная сіла — больш выйгрышная стратэгія ў жыццёвым змаганні? Пра тое мы разважаем у пару, калі хрысціянне святкуюць Уваскрасенне Хрыстова. На гэты конт, кажучы, разважаў таксама імператар Напалеон Банапарт. Ён жа і прызнаў, што многія вялізныя імперыі, якія распаліся, ствараліся на аснове насілля. А Ісус Хрыстос заснаваў сваю імперыю — на любові. Якраз апошня, робім выснову, і аказалася больш моцнаю ў часе й прастору.

Магчыма, “сілаю дабрыні” толькі й можна перамагчы там, дзе агрубляюцца норавы й пачуцці, “глабалізуецца” жыццё, пануе грубая сіла. Бо заўсёды ёсць побач з намі тыя, хто ў сілу розных абставінаў “стартае” ў жыццё не як усе. І якраз ім працягнуў руку дапамогі Беларуска-дзіцячы фонд: у плыні праграмы “Юныя таленты” аб’явіў Усебеларускі конкурс выяўленчага мастацтва “Свет маімі вачыма”. Паўдзельнічаць у ім змаглі дзеці 10–18 гадоў, якія засталіся без апекі бацькоў ці маюць абмежаваныя фізічныя магчымасці. Адна з суарганізатарак і натхняльніц конкурсу — мастачка Надзя Бука.

Як праходзіў конкурс і які грамадска важны эффект маюць ягоныя вынікі — пра тое мы гутарым з Юліяй Капцэвіч, каардынатаркай праектаў Беларускага дзіцячага фонду.

— **Спадарыня Юлія, 9 красавіка ў Нацыянальным гістарычным музеі адкрылася выстава “Свет маімі вачыма” па выніках конкурсу. Чые творы былі прадстаўлены?**

— Мы адабралі 40 работ дзяцей-пераможцаў конкурсу і тых дзяцей, якія атрымалі асабістыя заахвочванні ад членаў журы. Запрасілі ўсіх на вернісаж, а таксама іх педагогаў, бацькоў. Конкурс, нагадаю, праходзіў са снежня 2018-га па сакавік 2019 года ў дзвюх намінацыях:

жывапіс і графіка. Паўдзельнічала каля 500 дзяцей з усіх рэгіёнаў Беларусі, а журы вызначыла 19 пераможцаў. Усе дзеці атрымалі дыпламы, і ў якасці падарунка — мастацкія прыналежнасці для творчасці. І яшчэ 21 юны мастак быў адзначаны памятным падарункам асабіста ад кожнага члена журы.

— **А хто ацэньваў творы?**

— У складзе журы — вядомыя мастакі, мастацтвазнаўцы, блогеры. Надзя Бука, старшыня журы: яна мастачка, ілюстратар, выкладчыца, куратар арт-праек-

іспыты дапамагаюць раскрыць не толькі ўнутраны свет дзіцяці, але й яго патэнцыял. І дарослым варта не ўпусціць час, дапамагчы юным талентам раскрыцца, падобна кветцы. Мы ўсе згодныя з Надзай: такі конкурс вельмі важны й патрэбны, ён дае дзецям магчымасць для самарэалізацыі. А мы, арганізатары й гледачы, можам дзякуючы конкурсу паглядзець на свет вачыма дзіцяці, якое жыве марай.

— **Акрамя дыпламаў і падарункаў, здаецца, яшчэ нешта ўдзельнікам выставы ўручалі?**

гія мінчане й госці сталіцы.

— **Каго асабіста вы, спадаарыня, адкрылі для сябе ў часе конкурсу?**

— Конкурс “Свет маімі вачыма” — гэта не толькі пра творчасць, але й пра людзей, лёсы. У ліку пераможцаў і прызёраў былі трое дзяцей з Бабруйска, у іх у анкетах значыцца Кацярына Сяргеёўна Віткоўская, малады педагог з тамтэйшага Цэнтра творчасці дзяцей і моладзі. Яна ўкладвае душу ў справу, прыводзіць да перамог вучняў і на заняткі да

— **Спраўды, здорава гэта — калі эстафета дабрыні прадаўжаецца...**

— А вось яшчэ гісторыя. Кіраўніца гуртка прынесла нам работы вучняў. І было бачна: ганарыцца іх поспехамі, хвалюецца, жадае ім перамогі. Гаварылі пра дзяцей, творы. На адной карціне на моры караблік, ветразь... Яркая, жыццядасная карціна. І гэта — першая перамога хлопчыка над хваробай. У яго ручка не можа трымаць у руках пэндзлік, дык ён злаваўся, кідаў заняткі. А кіраўніца прапанавала пэндзлік трымаць не пальцамі: проста рукамі. Атрымалася, і прыгожа, таленавіта. Твор не дацягнуў да прызавага месца, ды сімвалізуе перамогу над сабой. Яшчэ на дырмоніі ўзнагароджання, бачу, дзяўчынка прыціскае да сябе дыплом, усміхаецца шырока — проста ззяе. І я заўважаю: праблемы ў яе з рукамі. Спачатку — здзіўленне: як спраўляецца? Потым разумою, што гэта яе вядзе сэрца, і талент дае магчымасць увасобіць вобразы на паперы. І ў такой творчасці шмат радасці. Згадала, як прыёмная мама казала па тэлефоне: “Дзяўчынку нам паслала Неба. Мы прыйшлі ў жыццё, каб падтрымліваць адзін аднаго, любіць, адраджацца ад болю й няшчасцяў. Я страціла дачку, а цяпер сваю любоў магу дарыць таленавітаму й жыццядаснаму чалавеку, у якога з’явілася надзейная сям’я”. Кожны конкурс, выстава, канцэрт, якія праводзіць БДФ — гэта нечая вялікая перамога над сваімі сумненнямі, новая прыступка на шляху, падстава больш паверыць у сябе. І нам хочацца, каб у кожнага дзіцяці заставалася ў сэрцы радасць: ад выставы, ад пахвалы, ад веры ў яго талент.

— **Няхай і ваша, вашых калег, валанцёраў з Фонду высякародная праца тым святлом асвятляецца.**

Гутарыў Іван Іванаў

Дарослыя дапамагаюць юным талентам раскрыцца, нібы кветкам

таў. Васіль Сумараў — заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі, лаўрэат прэміі “Сябар дзяцей” нашага Фонду. Павел Сапоцька — дырэктар Гістарычнага музея. І яшчэ два мастакі: Наталля Марчанка і Павел Хадаровіч. Плюс журналістка, блогер Ася Паплаўская.

На прэзентацыі выставы дырэктар Беларускага дзіцячага фонду Аляксандр Трухан падзякаваў ім за працу. І ад імя гэтых спецыялістаў, партнёраў выказаў надзею, што конкурс, высокая ацэнка членаў журы для тых, чые работы прадставілі ў музеі, стане й прыступкай да новых дасягненняў, і падставай яшчэ больш паверыць у сябе, свае здольнасці. А Надзя Бука падзялілася думкай, што творчыя

— Кожны атрымаў і каталог выставы, у якім знойдзе і сваю работу. Да таго ж у дзень свайго трыумфу дзеці змаглі пагутарыць з арганізатарамі конкурсу, мастакамі, журналістамі. Пачулі словы падтрымкі, веры ў іх талент. Мы ўдзячныя партнёрам праграмы “Юныя таленты” (якой, дарэчы, 30 гадоў). Імі сёлета выступілі кампанія “Мастеркард” і “БПС-Ашчадбанк”, і гэта была першая імпрэза-2019 у плыні праграмы. Будуць яшчэ конкурсы, канцэрты, выставы з удзелам дзяцей з няпростымі лёсамі. Спонсарскую дапамогу аказалі таварыства “Дельта-спортсервіс” і прадпрыемства “Кока-Кола Беўрыджыз Беларусь”. Выстава два тыдні працавала ў музеі, наведаль яе мно-

яе бягуць з радасцю. А для Фонду — вялікая радасць даведацца пра поспехі Кацярыны. Бо яна ўдзельнічала ў праграме “Юныя таленты”, у выставах і фэстах, якія ладзіць Фонд, лаўрэат стыпендыі “Мы верым у цябе!” Міжнароднай асацыяцыі дзіцячых фондаў і БДФ. У 2015-м Фонд у плыні праекта “Першая афіша” адкрыў яе першую персанальную выставу ў Музеі гісторыі горада Мінска. Лёс жа Кацярыны такі: з 8 гадоў выхоўвалася ў дзіцячым доме сямейнага тыпу — у сям’і Людмілы і Юрыя Рубанаў у Бабруйску. З маленства жаданне маляваць, выяўляць эмоцыі, настрой фарбамі дапамаглі ёй на жыццёвай дарозе. І вось — дапамагае іншым дзецям з няпростымі лёсамі паверыць у сябе.

СЯБРЫ БЕЛАРУСІ

Мастацтва слова і справы

Часопіс для жанчын “Алеся” знаёміць чытачоў з кітайскай даследчыцай і педагогам Чжан Хуэйцінь

Доктар філалагічных навук з Пекіна Чжан Хуэйцінь — добры сябар беларускай літаратуры, культуры. З ёй і знаёміць чытачоў красавіцкі нумар “Алеся”. Даследчыца, педагога ўжо ведаюць у гуманітарным асяроддзі Беларусі. Яна — ініцыятар стварэння аднаго з першых у Кітаі цэнтраў даследавання Беларусі. Спрыяла нараджэнню гэтага беларуска-кітайскага праекта ў Другім Пекінскім універсітэце замежных моў. Многія вучні спадарыні Чжан Хуэйцінь пабывалі ў Беларусі на стажыроўках, навуковых практыках. Даследчыца разам з іншымі кітайскімі калегамі ўвайшла ў Міжнародны рэдакцыйны

серыі “Светлыя знакі: паэты Кітая”, над якой працуе выдавецтва “Мастацкая літаратура”. Дзякуючы яе падказкам выйшла на беларускай і кітайскай мовах кніга класіка кітайскай паэзіі Су Шы “Подых усходняга схілу”.

За руплівасць у развіцці беларуска-кітайскіх сувязяў Чжан Хуэйцінь адзначана Падзякай Міністэрства інфармацыі Беларусі. Узнагароду ўручыў Амбулатор Беларусі ў Кітаі Кірыл Руды.

***

Тым часам Мінінфармацыі Беларусі прадаўжае супрацу з КНР. Калі ў Мінску праходзіла міжнародная навукова-практычная канферэнцыя “Моўная і гуманітарная адукацыя ў эпоху глабалістычных выклікаў”, у Беларусь наведалася дэлегацыя Другога Пекінскага ўніверсітэта

замежных моў. Адна з сустрэч і была ў Мінінфармацыі. Для гэтай разгарнулі выставу кніжных навінак у галіне кітаістыкі. Там былі аўтарскія анталогіі перакладаў кітайскай паэзіі на беларускую мову Міколы Мятліцкага “Пад крылом Дракона”, “Пялёсткі лотаса і хрызантэмы”, кнігі серыі “Светлыя знакі: Паэты Кітая” (зборнікі Ван Вэя, Лі Бо, Ду Фу, Ай Ціна ды іншых аўтараў, пераўвасобленыя па-беларуску), падручнікі па кітайскай мове, іншыя выданні.

“Мы ўражаны тым, колькі вамі зроблена па прапагандзе кітайскай літаратуры, асветніцтва ў Беларусі,— зазначыла ў часе сустрэчы прарэктар універсітэта спадарыня Чжу Іэйфэнь. — Але й мы маем падарунак. Нядаўна выйшаў часопіс “Захад” з творами беларускіх

Узнагароды кітайскім сябрам у Пекіне ўручаў Амбулатор Беларусі ў Кітаі Кірыл Руды

пісьменнікаў у перакладзе на кітайскую мову. Гэта ініцыятыва спадарыні Чжан Хуэйцінь. Спадзяемся на рэалізацыю іншых праектаў, якія паспрыяюць развіццю беларуска-кітайскіх гуманітарных, літаратурных сувязяў. У свой час некалькі артыкулаў і рэцэнзій на беларускую тэму з’явілася ў пекінскім часопісе “Русская литература и ис-

куство”, які рэдагуе доктар філалагічных навук Ся Чжунсянь.

Удзельнік сустрэчы, дырэктар выдавецтва “Мастацкая літаратура” Алесь Бадак унёс прапанову выдаць у Кітаі аповесць Уладзіміра Караткевіча “Чорны замак Альшанскі” ў перакладзе на кітайскую мову. Госці паабяцалі разгледзець ініцыятыву.

Мікола Берлеж

РЭХА ПАДЗЕІ

“Вясновы букет” у Тальяці

Святочная імпрэза, прысвечаная Дню яднання народаў Беларусі ды Расіі, прайшла ў тальяцінскім Культурным цэнтры “Автоград” па ініцыятыве мясцовай беларускай суполкі “Нёман”

Дзяніс — самы юны спявак

У фазе Культурнага цэнтры перад святам зладзілі мы выставу кніг пра Беларусь і Расію. Там гучала музыка, песні беларускіх выканаўцаў. Прыемна было бачыць, як запоўнілася глядачамі зала: 1300 пасадачных месцаў. Чым не сведчанне таго, што ў Тальяці ведаюць і любяць беларускія ансамблі! Аўтазаводцы з задавальненнем прыходзяць на канцэрты, якія ладзіць наша Мясцовая грамадская арганізацыя “Беларуская нацыянальна-культурная аўтаномія “Нёман” гарадской акругі Тальяці”. На гэты раз на свяце двух народаў былі прадстаўнікі адміністрацыі горада, упраўлення культуры, дэпутаты гардумы, а таксама партнёры нашай суполкі з Рускага культурнага цэнтры, прадстаўнікі з

У песнях ядналися прадстаўнікі розных народаў

іншых нацыянальна-культурных цэнтры горада. Прыехала шмат гасцей з Жыгулёўска і Сызрані.

Канцэртную праграму адкрыў аркестр народных інструментаў і хор Дзіцячай школы мастацтваў “Гармония”. А наш народны ансамбль беларускай песні “Купалінка” выступіў у абноўленым складзе, прадставіў новую цікавую праграму. “Купалінка” спявала песні, якія падарылі нам сябры з Беларусі. Прыгожыя нумары паказалі нашы сябры з Ліцэя мастацтваў — узорны ан-

самбль “Лицей”. А навучэнцы Дзіцячай школы мастацтваў імя М. А. Балакірава спявалі

“Малінавы звон” і “Вы шуміце, бярозы”.

Усіх прысутных са святам ад сябе асабіста і ад імя мэра Сяргея Анташава павіншавала кіраўніца аддзела этнаканфесійных адносін Упраўлення ўзаемадзеяння з грамадскасцю мэры Ірына Шчокіна. Яна ж уручыла Падзячны ліст Людміле Дзёмінай, кіраўніцы суполкі “Нёман”. І Падзячныя лісты ад Самарскай губернскай Думы атрымалі актывісты беларускай суполкі — старшыня праўлення “Нёмана” і кіраўніца народнага ансамбля беларускай песні “Купалінка” Людміла Дзёміна, намеснік старшыні праўлення па працы з моладзю й сувязях са СМІ Сяргей Шылкін, а таксама нашы творчыя партнёры: хормайстар Інэса Лопарава ды намесніца дырэктара па выхаваўчай рабоце 91-й школы Вольга

На сцэне — Екацярына Вашчанка

Гудзілава. Ад Самарскага Дома дружбы народаў Падзячныя лісты атрымалі Людміла Дзёміна, Сяргей Шылкін, Інэса Лопарава і салістка гурта “Купалінка” Екацярына Вашчанка.

Прыемна было нам бачыць радасныя твары, усмешкі гледачоў, якія доўга дзякавалі арганізатарам за цудоўную імпрэзу.

Кацярына Салановіч, г. Тальяці

Ад рэдакцыі. Кіраўніца беларускай суполкі з Тальяці Людміла Дзёміна паведаміла яшчэ, што ў лютым і сакавіку беларускія гурты правялі канцэрты ў плыні ўласнага праекта “Завіруха”. Пад такім адметным беларускім словам выбудавалі праграму з савецкіх песень, прысвечаных зіме. Канцэрты прайшлі ў тальяцінскім Доме дружбы народаў, 46-й школе і ў Палацы культуры. “Новы склад удзельнікаў цяпер у “Купалінцы”, — удакладняе Людміла Іванаўна. — Прышлі былі новыя падлеткі, ды за паўгода працы гурт неяк не набыў добрую творчую форму, то ізноў была ратацыя. Цяпер у ансамблі спявачкі ў асноўным ад 20 да 55 гадоў: дзве студэнткі, настаўніца, дзве работніцы культуры. Са старога складу — адна таленавітая 12-гадовая салістка Екацярына Вашчанка. Што да праекта “Завіруха”, то нашы слухачы вельмі рады былі пачуць песні сваёй маладосці. Спявалі мы, вядома ж, і папулярныя беларускія песні на зімовую тэму. А калі я сама спявала вядомую песню з рэпертуару Маі Крысталінскай “А снег ідет” — уся зала падпявала. Вядучай на канцэртах была Маша Шылкіна, мая ўнучка. Яна ўжо дасведчаная вядучая, ёй гэта падабаецца, і вядзе праграмы — на беларускай мове”.

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Сяброўства, гартаванае ў агні

У Еўпаторыі сабралі традыцыйны ўжо “Букет дружбы”, адкрылася фотавыстава Дзіны Шаўчэнкі, прымеркаваная да 75-годдзя Вызвалення Беларусі

Дзень яднання народаў сведчыць: мы памятаем, як разам беларусы і расіяне баранілі агульную ў той час Айчыну. Свята сімвалізуе і надзею: братнія сувязі паміж народамі будуць умацоўвацца, не стануць толькі гісторыяй.

Пяты год у нашым горадзе ў Дзень яднання народаў Беларусі ды Расіі праходзяць святочныя імпрэзы: сустрэчы, прэзентацыі, канцэрты, выставы. Іх ладзяць актывісты мясцовай Беларускай нацыянальна-культурнай аўтаноміі горада Еўпаторыі. Сёлета ў святочны дзень у клубе санаторыя “Орен — Крым” адкрылася фотавыстава “Крым — Беларусь” Дзіны Шаўчэнкі, галоўнага рэдактара аднайменнага часопіса. Выстава прымеркаваная да 75-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. На фотаздымках мы бачым еўпатарыйцаў-ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны. Бачым вызваліцеляў Беларусі на парадзе Перамогі-2007 у Мінску, на Кургане Славы і Мемарыяле спаленых вёсак у Хатыні... Памяць пра трагедыю нашых народаў зберагае зямля Беларусі.

На адкрыцці выставы Дзіна Шаўчэнка расказала, як стварала ў горадзе грамадскую арганізацыю “Крым — Беларусь” з ветэранаў Вялікай Айчыннай,

якія вызвалілі Беларусь ад фашысцкіх захопнікаў. Па запрашэнні Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі група ветэранаў суполкі з 2 па 4 ліпеня 2007 года ўдзельнічала ва ўрачыстасцях, прысвечаных 63-й гадавіне Вызвалення. Ветэраны наведалі гістарычныя мясціны Мінска, Курган Славы, мемарыял “Хатынь”, гістарычна-культурны комплекс “Лінія Сталіна”, былі на святочным парадзе ў Мінску. Аснову фотавыставы й склалі зробленыя тады рэпартажныя здымкі Дзіны Шаўчэнкі. Выстава будзе экспанавацца да 3 чэрвеня: Дня незалежнасці Беларусі і 75-годдзя яе Вызвалення. У санаторыі “Орен — Крым” пройдзе шэраг імпрэзаў, прысвечаных памятнай даце.

Прадаўжаецца й традыцыя, якую пяць гадоў таму распачала Дзіна Шаўчэнка з сябрамі: “Букет дружбы” ў гэ-

Ад рэдакцыі. У Дзень яднання народаў Беларусі ды Расіі Віншавальны ліст Дзіне Шаўчэнцы, іншым сябрам беларускай суполкі Еўпаторыі накіравала кіраўніца горада Аляся Харытоненка.

А нядаўна ў Еўпаторыі ў Краязнаўчым музеі ўшаноўвалі тых еўпатарыйцаў, якія зрабілі значны ўнёсак у развіццё горада й папулярнызацыю гэтага курорта. Яны адзначаны як лаўрэаты гарадской прэміі імя Сямёна Эзравіча Дувана — яшчэ дарэвалюцыйнага гарадскога кіраўніка й мецэната, які шмат зрабіў для развіцця горада. Прэстыжная Дуванаўская прэмія прысуджаецца штогод. І сёлета сярод лаўрэатаў — беларуска Дзіна Шаўчэнка. Кіраўніца Мясцовай беларускай нацыянальна-культурнай аўтаноміі г. Еўпаторыі “Крым-Беларусь”, заснавальніца і галоўны рэдактар і выдавец часопісаў “Крым-Беларусь”, “Крым-Казахстан”, “Крым-Север”, сябар Саюза журналістаў Расіі атрымала ўзнагароду ў намінацыі “Журналістыка”.

Віншваем, Дзіна Рыгораўна! Ганарымся вамі!

Беларусы Еўпаторыі віншуюць з 95-годдзем ветэрана-вызваліцеля Беларусі Рыгора Сямёнавіча Васільева. 7 красавіка 2019 года.

ты дзень збіраюць прадстаўнікі розных нацыянальнасцяў з нашага горада. Мы складаем кветку да кветкі са словамі добрых пажаданняў і ўдзячнасці ветэранам. У ліку тых, хто сёлета паўдзельнічаў у стварэнні букета, былі дэпутат гарсавета Барыс Назараў, старшыня Савета

Дзіна Шаўчэнка з Рыгорам Васільевым

ветэранаў Аляксандр Елісеў, намесніца начальніка ўпраўлення культуры й міжнацыянальных адносін Эльміра Акімава, актывісты нямецкай, азербайджанскай, грэцкай, нямецкай, армянскай аўтаномій, Рускай абшчыны Крыма ды іншыя. Далучыліся да праекта ветэраны, члены іх сямей.

На свяце гучалі беларускія й рускія напевы ў выкананні ансамбля “Вдохновение” пад кіраўніцтвам Аляксандра Малінкіна. Знаёмыя песні падпявалі ўсе, і ў шматгалоссі было сапраўднае, гарманічнае яднанне.

Надзея Паўлянюкова, г. Еўпаторыя

НАРОДНЫЯ СВЯТЫ

Цёплая традыцыя ў Сібіры

Напрыканцы сакавіка Іркуцкі беларускі клуб “Крывічы” зладзіў і правёў Гуканне Вясны. На гэты раз — у вёсцы Ахіны, заснаванай беларускімі перасяленцамі з Заходняга і Усходняга Палесся ў 1910 годзе.

Рытуальныя пачастункі для дзяцей

У вёсцы Ахіны беларускія абрады памятаюць і любяць

Тыя самыя галёпы

Ахіны — за 130 кіламетраў ад Іркуцка, па сібірскіх мерках — зусім блізка. Толькі дарога туды, як і 100 гадоў таму: не асфальтаваная, гравійка месцамі “з сюрпрызамі”. Але з Іркуцка выбралася нас невялікая каманда: 43 чалавекі рушылі ў дарогу на двух аўтобусах і дзвюх машынах.

Ахінцы-вясцоўцы — нашчадкі беларускіх перасялен-

цаў, а значыць і нашы супляменнікі — чакалі гасцей з радасцю. І тое прыгожа выявілася ў выдатным застоллі з вясковымі прысмакамі. Прыехалі ж на беларускае свята нават два хлопцы й дзяўчына з Польшчы, з апекай актывістаў іркуцкай польскай абшчыны “Огниво”. Беларускія гукальныя песні, карагоды, танцы й народныя гульні паядналі ўсіх, хто прыйшоў на свята: ір-

куцян і ахінцаў, беларусаў і палякаў, рускіх, бурат...

Апісваць абрад падрабязна не буду: ён дастакова вядомы. Усе асноўныя атрыбуты яго мы здзейснілі. Упрыгожылі месца правядзення свята штучнымі птушачкамі з паперы. Іх загадка зрабілі нашы дзяўчаты. Гэта каб Багіня Вясны Лада, “прачнуўшыся”, пачыла: птушкі ж прыляцелі з выраю, апанавалі дрэ-

вы — пара й Ладзе ўступаць у свае правы. Яшчэ Юрась і Воля, актывісты клуба “Крывічы”, напаклі ды прывезлі галёпы — булчкі ў выглядзе птушчак, і частавалі імі ўсіх удзельнікаў свята. Гатавалі мы прама на вуліцы й традыцыйную страву — яечню: сімвал Сонца, якое павінна ўжо мацней прыпякаць.

А як прыемна было слухаць старадаўнія беларускія вясновыя песні! Ансамбль аўтэнтчнай песні “Крывічы” (Воля Галанава, Юля Гайсіна, Ксенія Корзун) і фальклорны гурт “Вяснянкі” з Ахін пад кіраўніцтвам Ганны Грантаўны на-тхнёна спявалі, заклікалі да Лады працяглым: “У-у-у-у!”. І, дарэчы, пасля першых песень ужо моцны халодны вецер аціх ды вызірнула Сонейка! Пэўна, магія народная спрацавала, і Лада прачнулася.

Даніну Зямлі-карміцельцы мы аддалі таксама. Пад песні, рытуальныя замовы закапалі гаршчок пшоннай кашы: каб сёлета ўраджай быў яшчэ

лепшы, чым летась. Здарылася на свяце й неспадзяванка: выскачыў аднекуль Пужайла — памагаты холада-Зюзі — ды ўсіх пачаў пужаць пудзілам Зімы. А памочнікі Пужайлы паспрабавалі ўсіх кружыць у танцах-завірухах — нібы мяцеліцу паднялі. Ды дзяўчаты з імі справіліся. Пудзіла Зімы адабралі, у абрадавае вогнішча, запаленае хлопцамі ад жывой Іскры, кінулі. Затым іншыя ўдзельнікі свята кідалі ў агонь старыя рэчы: каб пазбавіцца ад усяго старога й дрэннага ды прыняць Новае-Лепшае. Не забыліся мы і пасвітаць, як птушчкі, у свістункі з гліны й дрэва! Бо трэба ж каб Лада й пачула, як птушкі спяваюць. А затым пайшла веселасць: былі сімвалічныя традыцыйныя карагоды, народныя беларускія гульні, народна-бытавыя танцы...

Асабліва дзякуем за падрыхтоўку й правядзенне свята актывістам клуба “Крывічы”: гэта Воля Галанава, Юля Гайсіна, Ксенія Корзун, Алеся Стасевіч, Юрась Казаброд, Дзмітры Вераб’ёў, Вадзім Рудакоў. Паклон і ўсім ахінцам, іркуццянам ды й палякам: разам жа Вясну пагукалі, традыцыі продкаў ушанавалі ды самі павесяліся.

Алег Рудакоў,
Іркуцк — Ахіны — Іркуцк.
Фотаздымкі Алесі Стасевіч.

Дарэчы. Яшчэ адно Гуканне Вясны зладзілі актывісты Іркуцкага таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага — у Тургенеўцы Баяндаеўскага раёна. Кіраўніца суполкі Алена Сіпакова патлумачыла: сёлета ў сяла 110-я ўгодкі, і Гуканне ўвайшло ў серыю святочных імпрэзаў “110 добрых спраў для Тургенеўкі”. Пра тое цёпла й хораша, з паглыбленнем у сімваліку свята напісала, ілюструючы апавед сваімі фотаздымкамі, журналістка з Іркуцка Вікторыя Каніна. Шукайце тэкст у інтэрнэце.

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

У Андрушыне — душэўны фестываль

З драмікамі ды гарчай гарбатай сустрэклі дарагіх гасцей, што прыехалі на свята ў беларускую вёску нават за 350 кіламетраў — з Іркуцка

Беларусы Іркуцка сябруюць з супляменнікамі, якія жывуць у Куйтунскім раёне вобласці. Дарэчы, і раёнам кіруе Людміла Аляксандраўна Лаўшук: наш чалавек, з беларускімі родавымі каранямі. Нагоду для чарговай сустрэчы знайшлі лёгка, бо 2 красавіка — Дзень яднання народаў Беларусі ды Расіі. Ну а такога цеснага паяднання беларусаў з рускімі, як у Сібіры, больш нідзе не сустрэнеш. Вось і вырашылі супляменнікі з Куйтунскага раёна ў знакавы дзень зладзіць Беларуска-расійскі фестываль у сяле Андрушыне: бо заснавалі яго ў 1901 годзе нашы продкі-перасяленцы,

пераважна з Віцебскай і Гродзенскай губерняў, тады яшчэ расійскіх. Запрасілі арганізатары да сябе ў глыбінку творчыя гурты з раёна ды Іркуцка.

Ну гуляць — дык гуляць! Госці сабраліся ажно з дзесяці розных паселішчаў. Працаваў у сяле кірмаш, дзе выставілі свае вырабы майстры дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва, ладзіліся майстар-класы. А гасцей у Андрушыне гаспадары сустрэклі з драмікамі ды гарчай гарбатай. Асабліва ж нам, іркуццянам, гэта было вельмі дарэчы: мы пераадолелі, едучы да сяброў, 350 кіламетраў. А колькі песень розных — і рускіх, і беларускіх — потым гучала! “Варенька”, “От Волги до Енисея”, “Цячэ вада ў ярк”... Самыя любімыя падбіралі выка-

наўцы. А чаргаваліся песні з беларускімі народнымі танцамі “Весялуха” й “Трасуха”, з рускай “Кадрылью”. Гледачам было не ўседзець на месцы. Гарачымі апладысмантамі праводзілі кожны гурт. І хорам падпявалі. Такая адкрытасць — нібы ўсе з адной сям’і. Вось дзе сапраўднае яднанне! Зала новага, утульнага Дома культуры з цяжкасцю ўмяшчала ўсіх ахвочых: некаторыя гледачы стаялі на прыступках, але й не думалі сыходзіць. А якая асалода, вы б ведалі, выступаць на такім душэўным, цёплым, свойскім фестывалі!

Беларусаў Іркуцка прадставіла наша малодое творчае аб’яднанне-агітбрыгада “Зорка”: таленавітыя школьніцы Аляксандра, Соф’я ды Марыя прадаўжаюць пашыраць сучасную беларускую песню на сібірскіх прасторах. Яны з задавальненнем размаўлялі з аднагодкамі, а пакуль чакалі свой выхад, нават зладзілі танцавальны батл. І пры тым з цікавасцю глядзелі творчыя нумары адзін аднаго. Яднанне, адным словам!

Адбыўся Беларуска-расійскі фестываль пры непасрэдным удзеле Дома культуры сяла Андрушына (дырэктарка там — Аксана Майсеева), з падтрымкай Аляксандра Лаўшука (ён кіруе Андрушынскім муніцыпальным утварэннем) ды спонсараў: гэта Вячаслаў Мары і Таццяна Ткач. Ганаровымі гасцямі фестывалю былі прадстаўнікі раённых улад і Алёна Сіпакова — старшыня Рэгіянальнай грамадскай арганізацыі “Іркуцкае таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага”.

Валянціна Семяновіч, сяло Андрушына

СТАРОНКІ ГІСТОРЫ

Выжыць! І жыць

Малавядомыя старонкі з жыцця супляменнікаў у Сібіры прыадкрывае чаромхаўскі беларус Васіль Ракіта ў кнізе “Монте-Касіно. Черемхово”

Гэта даніна памяці беларусам, якія ваявалі супраць ф а ш ы с - таў у Арміі генерала Андэрсана, удзельнічалі ў бітве пад Монте-Касіна. І — былі

Вокладка кнігі

асланяны з сем’ямі сталінскім рэжымам у 1950-51 гадах у горад Чаромхава Іркуцкай вобласці. Прэзентацыя кнігі прайшла 26 красавіка па ініцыятыве Іркуцкага беларускага клуба “Крывічы” ў Абласной юнацкай бібліятэцы.

На імпрэзу прыйшлі дзеці, унукі салдат-андэрсанаўцаў, расказвалі пра сваіх бацькоў і дзядоў, якія былі героямі.

Пятрусь Арэшка

Заклучны момант Беларуска-расійскага фестывалю

I гармонік граў трафейны...

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

2. Акардэон “Hohner” прывёз з Германіі ў 45-м годзе жыхар з вёскі Шэпічы — тое месца ўжо ўвайшло ў тэрыторыю Мінска. Салдат жыў там і да вайны, і пасля. У мікрараёне Серабранка прыпынак грамадскага транспарту па праспекце Ракасоўскага названы “Шэпічы”. Гісторыю інструмента Дзмітры Ровенскі ведае ад сяброў-музыкаў: “Салдат расказаў, што калі пераможцы ехалі з Германіі цягніком дадому, то пад гэты акардэон спявалі песню “Синеглазая”. І я ж яе ведаю з дзяцінства! Там ёсць словы: “И на поле после боя, / И на Оudere в бою / Заиграю на гармошке./Вспомню ласточку свою. / Скоро я к тебе приеду/В свой родной любимый край, / Привезу с собой Победу — / Синеглазая, встречай!” Мой суразмоўца неяк выпадакова даведаўся, што сын салдата інструмент прадае: “Далі адрас, я хуценька паехаў ды выкупіў яго ў 2004 годзе, а імя, прозвішча былога ўладальніка, на жаль, не запісаў. Помніцца, сын мажны быў, гадоў за 50. Спадзяюся, нехта падкажа, што-та за салдат быў”.

Дарэчы, у нэце ёсць відэафільм з фэста “Гармонік збірае сяброў-2018” — ён праводзіцца ў Мінску па ініцыятыве Дзмітрыя Ровенскага ды яго аднадумцаў. У фільме гурт “Мінскія музыкі” на чале з ім прыгожа спявае якраз тую пасляваенную песню.

3. Гармонік “Orchestra”, нямецкі строй. Прывёз яго з Нямеччыны пасля вайны ўраджэнец Капыля, музыка Пётр Пятровіч Малевіч. Дзмітры Ровенскі: “Ён быў таварышам майго бацькі, у духавым аркестры яны разам ігралі. Потым сын яго, Валера Малевіч, служыў у Германіі”.

4. Банданеон, жаўтаватага колеру корпус, 1939 год выпуску. Прывёз яго з Германіі ў Савецкі Саюз пасля вайны палкоўнік НКВД Леанід Робертавіч — прозвішча Ровенскі не запісаў. Згадвае: “У 2005-м купіў інструмент, які праляжаў у шафе гадоў 70, у сына палкоўніка. Дарагая штука, цяпер мо 5–6 тысяч даляраў каштуе. Я цікавіўся: выпускала банданеоны да вайны адна грэчаская фірма ў Прыбалтыцы. Там быў і цэлы аркестр музыкаў з такімі інструментамі. У ім кнопкі адметна стаяць, збоку, левыя й правыя. Бачыў, у Сібіры на банданеонах ігралі музыкі на фестывалі Завалокіна, у Новасібірску”.

5. Губны гармонік “Olimpia” з Германіі прывёз пасля вайны жыхар Капыля Карнейчык. Ровенскі кажа: “Яго, здаецца, Віктарам звалі, ён быў яшчэ ў вайну камандзірам партызанскай брыгады. Жонка яго працавала ў той капільскай школе, дзе цяпер стварылі Музей гурта “Дударыкі”. З маім бацькам Карнейчык сябраваў, і мне гармонік губны падарыў, яшчэ ў 50-я гады”.

6. Канцэрціна, італьянскай вытворчасці, па словах Дзмітрыя Ровенскага, зберагаецца ў Музеі ў выдатным стане. Маленькая рэч: сантыметраў 20 у вышыню. Цудам збераглася ў Беларусі: “Гэты інструмент знайшлі дзеці ў 2010 годзе ў горадзе Мар’іна Горка на гарышчы вясковае хагы. Гулялі як з цацкай на вуліцы. Дык пашанцавала, што па суседстве жыў там вядомы майстар народных інструментаў Аляксандр Жукоўскі: ён пабачыў ды ці то выкупіў, ці то выменяў у іх гэту рэч. І высветліў: прывезены быў інструмент з Германіі пасля вайны, амаль 70 гадоў праляжаў на гарышчы. Кнопкі, як і ў бан-

данеона, у яго з двух бакоў. Перакупіў я канцэрціна ў майстра за 70 даляраў”.

7. Гармонік беларускага майстра з горада Жодзіна Віктара Буйвідовіча з адпаведным аўтарскім надпісам унутры. Унікальны гармонік тым, што прайшоў праз вайну з Беларусі і вярнуўся ў Беларусь — толькі маршрут належыць удакладніць. Дзмітры Ровенскі звяртае ўвагу: “Набыты гармонік быў у 1920 годзе жыхаром Гомельскай вобласці Налецка М.А. Гаспадар, згадвалі родзічы, прайшоў з гармонікам усю вайну, і граў на ім яшчэ пасля Перамогі да 1983 года. Мне падаравала сямейную рэліквію дачка музыкі, якая шмат гадоў спявала ў народным хоры Мінскага аўтазавода”. Цяпер гэта, удакладняем, Народны рускі хор імя Аляксандры Нікіцінай, які працуе пры Рэспубліканскім цэнтры нацыянальных культур.

8. Баян “E. SABATINI”, вядомага італьянскага майстра, у Беларусь прывезены з Германіі пасля вайны, зроблены ў Дрэздэне. Належаў ветэрану вайны Соўсю Сяргею Мацвеевічу, які шмат гадоў на ім вяселлі граў. Дзмітры Ровенскі

міліцыянера было рызыкаўна. “У мяне ёсць дакумент, што мой бацька, Дзмітры Фёдаравіч Ровенскі, у 1962-м здаў у Музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны аўстрыйскую шашку, трафейную, з якой прайшоў праз вайну. Бацька — патомны кубанскі казак, родам з Стаўраполля. Ваяваў кавалерыстам з 17-ці гадоў, прыпісаўшы сабе год, каб пайсці на фронт — са снежня 1941-га. Адрозна трапіў у армію генерала Бялова, у 43-м ужо быў старшыняй эскадрона”.

У калекцыі Дзмітрыя Ровенскага была нават скрыпка Страдзівары! Таксама, пэўна, трафейная. На тэрыторыі Беларусі паграла нявала. “У гісторыі яе была незвычайная старонка, — распавядае Дзмітры Дзмітравіч. — Паклікалі нека музыкаў іграць на пахаванне: адышоў вядомы скрыпач, гадоў 90 яму было. Ідзе жалобная цырымонія. Музыкі адыгралі — пачаліся прамовы. І тым часам бабуля, дзедава жонка, кладзе ў труну побач з нябожчыкам ягоную скрыпку. Дакладней, футарал каваны бачаць музыкі. Змікіцілі, што рэч каштоўная. Кі-

Юны гарманіст Дзмікі Ровенскі з сябрам Сашкам

у каталог сусветна вядомых скрыпак: такі ёсць у маскоўскай Гнесінцы. Аказалася: тая скрыпка хоць і падробка, не сапраўды “ад Страдзівары”, аднак падробка вельмі якасная. У каталозе яна таксама ёсць”.

10. У размове пра інструменты з вялікай калекцыі згадаў ён яшчэ **скрыпку**: “Лінка грала на ёй, мая ўнучка. Яна ж і ў “Дударыках” выступала, потым выйшла замуж і паехала ў Маскву. Куплена была ў Капылі, трафейная, з Германіі. З пераможцамі ў Беларусь прыехала. Эксперт па скрыпках Чайкоў, да якога я звяртаўся, казаў: скрыпка можа яшчэ

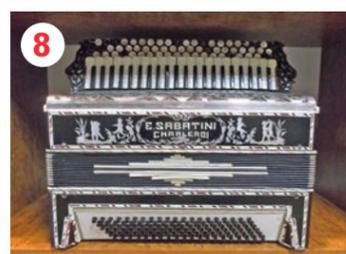
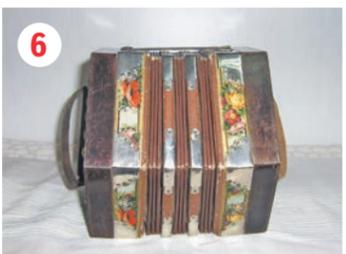
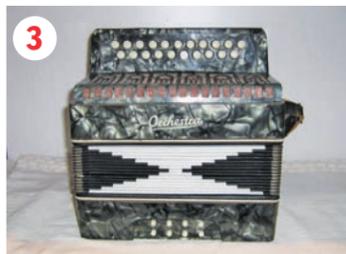
больш каштоўная, чым ад Страдзівары. На ёй таксама ёсць прозвішча майстра”. Цяпер скрыпка грае ўжо ў руках дачкі Машы. А ўнучцы Ліне клапатлівы дзядуля прывёз скрыпку з Шатландыі.

Пасляслоўе. Мы выпісваем усе дэталі, вядомыя пра “музінструменты Перамогі” з калекцыі Дзмітрыя Ровенскага, бо ведаем: у краіне вялікая ўвага надаецца майстрам, якія ствараюць музінструменты. На тое, у прыватнасці, звяртаў увагу Прэзідэнт Беларусі, наведваючы летась Беларускае дзяржаўнае ўніверсітэцкае культурнае мастацтваў. То варта б ведаць і тое лепшае, што ёсць у зборах беларускіх калекцыянераў.

І спецыялістам Мінкультуры, якія рупяцца пра зберажэнне народных традыцый, матэрыяльнай і духоўнай культуры беларусаў, і працаўнікам краязнаўчых музеяў на месцах, Нацыянальнага гістарычнага музея можа было б цікава пасу-працоўнічаць з калекцыянерамі. Ці ёсць грунтоўныя каталогі з апісаннем таго, што яны набіралі? Да 75-годдзя Вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, а потым і да 75-годдзя Перамогі — чаму б не зладзіць выставы з іх збораў (а таксама з фондаў музеяў) хоць бы пад такою назвай: “Музыкі, інструменты, мелодыі Вялікай Перамогі”. Нам жа варта памятаць: і родавыя карані літаратурнага героя Васілія Цёркіна праз этнічнага беларуса Аляксандра Твардоўскага з Беларуссю паяднанія. І Дзмітры Шастаковіч з ягонаў знакамтай Сёмай (Ленінградскай) сімфоніяй — наш супляменнік. А ваенныя песні Ігара Лучанка, якія гучаць па ўсім свеце!.. І шмат ураджэнцаў Беларусі — пра некаторых згадаў Дзмітры Ровенскі — вярталіся ў Беларусь пасля Перамогі з музыкай! А потым ігралі, расказвалі слухачам свае франтавыя гісторыі: дух і музыку, традыцыі Перамогі зберагалі для нашчадкаў.

Калі каму ёсць што дадаць пад нашу рубрыку “Музыка Перамогі” — пішыце ў рэдакцыю.

Іван Ждановіч

Кожны музычны інструмент з вялікай калекцыі Дзмітрыя Ровенскага — унікальны, са сваёй багатай гісторыяй

купіў баян у горадзе Маладзечне ў дачкі музыкі, Святланы Сяргееўны.

9. Як каштоўную рэч, што таксама да Перамогі мае дачыненне, Дзмітры Ровенскі зберагае духавы інструмент: барытон: “Я на ім у Дому культуры ў Капылі граць вучыўся, потым і граў доўга на вяселлях, святах, пахаваннях. Іграў з іншымі музыкамі, якіх у Капылі звалі макароннікамі, бо яны служылі да таго ў ваенных аркестрах, дзе салдатаў кармілі макаронамі. Мяркую, яны і ўдзельнікам вайны былі, памятаю прозвішчы: Малевіч, Касабуцкі, Янушка, Клякін, Бохан, Ярэшка...”

Мог бы ў калекцыі Дзмітрыя Ровенскага быць яшчэ адзін каштоўны “інструмент”, не музычны. Аднак зберагаць яго не тое што ў школе — і ў хаце

даецца кіраўнік аркестра да бабулі: мы вам 120 рублёў прабачым, за якія граць згадзіліся, толькі нам скрыпку аддайце. Ну а раней жа, у 70-я, 120 рублёў — немалыя грошы, для некага — месячная зарплата. Бабуля й пагадзілася. Кіраўнік аркестра прама там футарал адкрывае. Бачаць: год напісаны і “Антонія Страдзівары”. Да Дзмітрыя Дзмітрыевіча той рарытэт патрапіў праз брата, Валодзьку Ровенскага. Ён памёр ужо, а жыў у Капылі. “Дэка ніжняя ў той скрыпцы шыкоўная, — згадвае музыка. — Верхняя ж была добра патрэманая. Таму я звярнуўся да майстра, што жыў у Мінску на вуліцы Сядых, каб яе рэстаўраваць. І ён зрабіў новы верх. А калі я купляў машыну, то грошай не хапала, і прадаў тую скрыпку. Але перад тым глянулі, каб прыцаніцца,

Беларускае шчасце Рузаны Аванесян

Ансамбль “Эрэбуні” з Мінска прадстаўляе за межамі Беларусі як армянскае танцавальнае мастацтва, так і шматнацыянальную беларускую культуру

З якога часу жывуць армяне на Беларусі? Цяжка сказаць. А вядома між тым, што ля вытокаў вытворчасці знакамітых Слуцкіх паясоў у другой палове XVIII стагоддзя быў армянін з Турцыі Аванэс Маджаранц, пазней ён узяў сабе імя Яна Маджарскага. Кажуць, менавіта ён і прывёз на Беларусь першы станок (тайком, па частках), на якім можна было ткаць унікальныя паясы. І мануфактуру ў Слуцку спачатку ўзначальваў гэты перасяленец, а потым і ягоны сын Леон. А вось Рузана Аванесян, пра якую тут пойдзе аповед, з’явілася ў Беларусі ўжо ў савецкім часе. Дарэчы, калі сёлета ў лютым армянская дыяспара на Беларусі ўпершыню адзна-

лімы валасамі. Ну ніяк не армянка. Яе мне Рузана прадставіла як сваю сяброўку. Вольга Багушынска — салістка ў “Эрэбуні”, яна ж і мастацкая кіраўніца Мінскага тэатра паэзіі пры Саюзе пісьменнікаў Беларусі. Яе малодшы сын Роберт прыгожа чытае вершы на беларускай мове, нават атрымаў за тое Гран-пры на конкурсе. На рэпетыцыі ходзіць з мамай. Вольгу захапляе як армянская музыка, так і культура, традыцыі. Яна неаднаразова выязджала з ансамблем у Арменію, вельмі палюбіла яе. А з Рузанай яны пазнаёміліся недзе ў 2002-м у часе дзятчачага спектакля. Сядзелі побач, разгаварыліся. Іх сыны, высветлілася, аднагодкі, і жывуць сем’і ў Мінску амаль па суседстве. Так Вольга, якая раней танцавала ў беларускім народным ансамблі, прыйшла ў армянскі, а Рузана стала хроснай маці старэйшага сына Багушынскіх.

Рузана Аванесян гаворыць, што здзіўляцца няма чаму: у ансамблі можа патрапіць кожны, хто жахадае — любога ўзросту і нацыянальнасці. Разам танцуюць і армяне, і беларусы. Таму натуральна, калі беларусы ўбіраюць у сябе адметнасці армянскіх нацыянальных традыцый, а мінскія армяне шануюць беларускую культуру як сваю. Тое, што многія з армян у яе калектыве вывучаюць беларускую мову і нават гавораць на ёй, для Рузаны Георгіеўны звычайна. Бо для многіх з іх Беларусь — Радзіма. Яна згадвае: як толькі прыехала ў Мінск, то розныя меркаванні пра беларускую мову чула. Некаторыя нават лічылі яе вясковай, непрыдатнай для адукаваных людзей. І гэта яе шакіравала. У Арменіі, дзе суб’ядна нарадзілася і вырасла, не сустранеш армяніна, які б не ведаў родную мову. І людзі іншых нацыянальнасцяў, якія там жывуць, хоць крыху, але могуць размаўляць па-

Артысты ансамбля “Эрэбуні” на свяце ў Верхнім горадзе ў Мінску

Уся сям’я танцуе ў “Эрэбуні”

Пра сваіх дзяцей Рузана расказвае ахвотна. Яны ў Беларусі нарадзіліся, выраслі. Рыпсімэ Геваркян (прозвішча па бацьку) — студэнтка 5-га курса Беларускай дзяржакадэміі мастацтваў. З поспехам займаецца скульптурай і стала стypендыяткай Спецфонду Прэзідэнта Беларусі па падтрымцы таленавітай моладзі. У дзяцінстве захаплялася музыкай і маляваннем, а нядаўна пачала ўдзельнічаць у канцэртным жыцці “Эрэбуні”. Як тлумачыць сама, да яе раптам прыйшло ўсведамленне: армянскія танцы нагадваюць пра сонечную Арменію, дзе жыве шмат сваякоў, а таму патрэбны ў першую чаргу ёй самой. А Ваагн танцаваў у “Эрэбуні” з маленства. І сёння ён саліруе сярод мужчын ансамбля. Юнак вучыцца ў Мінскім дзяржаўным лінгвістычным універсітэ-

тэ-ныя касцюмы ў стылістыцы армянскіх нацыянальных традыцый. Усе разам вывучаюць сярэднявечныя армянскія дываны, потым іх арнаменты пераносяць на матэрыял, з якога шыюцца касцюмы. Атрымоўваецца здорава! Часам нават спецыялісты ў Арменіі дзівяцца: адкуль такія прыгожыя армянскія строі? Разам з сынам Рузана пашырае рэпертуар ансамбля, у якім ужо звыш 50 армянскіх народных танцаў. Бывае, вучацца ў армянскіх харэографу-фалькларыстаў. Тыя знаходзяць танцы ў армянскіх паселішчах. Так да танцораў “Эрэбуні” патрапілі “Тамзара”, “Лорке”, “Качары”, “Ацвапар” ды іншыя самабытныя танцы. На думку мастацкай кіраўніцы, гэта вельмі важна, калі танец адпавядае сваёй назве.

Мары юнацтва спраўдзіліся

Сама Рузана Аванесян вучылася танцам яшчэ ў Арменіі. У Беларусь патрапіла ў 1988-м: па мэтавым наборы студэнтаў прыехала з філасофскага факультэта Ерванскага ўніверсітэта ў БДУ. А назад вярнуцца ў тыя гады было складана: Арменія перажывала не лепшыя часы. І яна засталася. Рузана Георгіеўна гаворыць: менавіта ў Беларусі спраўдзіліся планы яе юнацтва на дарослае жыццё. Атрымала цудоўную адукацыю, уладкавалася на добрую працу: сёння Рузана Аванесян узначальвае аддзел міжнародных сувязяў Беларускай дзяржакадэміі музыкі. Але самае галоўнае: тут яна сустрэла будучага мужа Роберта Геваркяна і стварыла сям’ю, тут нарадзіліся іх дзеці. Пра Арменію ж Рузана памятае заўсёды — таму і стварыла ансамбль “Эрэбуні”. Пачынаўся ён з чатырох пар, сёння ў ім 27 чалавек: юнакі і дзяўчаты, мужчыны і жанчыны розных нацыянальнасцяў і ўзростаў. А за 20 гадоў творчага жыцця “Эрэбуні” армянскаму танцу навучыліся каля 130 чалавек. У іх актыве шматлікія выступленні, гастролі ў розныя краіны: Латвію, Літву, Эстонію, Германію, Францыю, Англію, Аўстрыю, Расію, Арменію ды іншыя. І Арменія ў тых паездках з канцэртамі — самая жаданая і любімая краіна.

Ганна Лагун

Рузана Аванесян з залатым медалём Міністэрства культуры Арменіі

чыла сваіх лепшых прадстаўнікоў прэміяй “Мы вас любім”, то адной з намінацый стала і яна — як мастацкая кіраўніца фальклорнага танцавальнага ансамбля “Эрэбуні”. Ушанавана за пашырэнне армянскай культуры ў Беларусі. Рузана Георгіеўна з удзячнасцю згадвае яшчэ дзве дарагія сэрцу ўзнагароды: дыплом ЮНЭСКО за развіццё міжкультурнага дыялогу і прапаганду нацыянальных культурных традыцый (2006) і залаты медаль Міністэрства культуры Арменіі за развіццё і захаванне армянскай культуры за мяжой у 2012 годзе.

Ансамбль быў створаны ў 1998 годзе пры Мінскім гарадскім культурна-асветніцкім таварыстве “Айастан”. Юбілейны канцэрт “Эрэбуні” — адзначалі 20-годдзе — прайшоў летась. А нядаўна ў дзень армянскага нацыянальнага свята мацярынства і прыгажосці, што супадае з Дабравешчаннем, “Эрэбуні” даў канцэрт у Літаратурным музеі Максіма Багдановіча ў Мінску. Ён першым у плыні новага праекта музея “Вянок дружбы” знаёміў беларусаў з армянскай культурай і паказаў, як цесна традыцыі армян спляліся з культурай беларусаў.

Вянок з культур армян і беларусаў

Рэпетыцыі ансамбля звычайна праходзяць у Рэспубліканскім цэнтры нацыянальных культур. І там сярод моладзі, якая чакала кіраўніка, я пачула беларускую гутарку. На добрай беларускай мове размаўляў юнак, якога па знешнасці прымеш хутчэй за армяніна, чым беларуса. У Ігната Мельнічэнкі маці — Лусінэ Налбандзян, родам з Арменіі. Спявае ў Дзяржаўнай акадэмічнай харавой капэле імя Рыгора Шырмы ў Мінску. Бацька ж Ігната — беларус. Яшчэ ў школе Ігнат перамагаў з беларускай мовай на алімпіядах, хоць гаварыў на рускай. Цяпер вырашыў размаўляць толькі на беларуску, бо ўсвядоміў: у кожнага чалавека павінна быць адна мова родная.

Ужо ў зале, у часе рэпетыцыі, я заўважыла, як пад гукі армянскай музыкі ў танцы кружылася прыгожая жанчына са свет-

Прыгажосць армянскага танца

армянску. На яе думку, немагчыма жыць на зямлі любога народа і не ведаць яго мову. І Рузана Георгіеўна свядома аддала сваіх дзяцей вучыцца ў школы з выкладаннем беларускай мовы: сын Ваагн скончыў 14-ю беларускамоўную гімназію ў Мінску, а дачка Рыпсімэ — Рэспубліканскую гімназію-каледж мастацтваў імя І.В. Ахрэмчыка.

це на перакладчыка ангельскай і нямецкай моў. Рузана раскажала, што напачатку з ёю разам танцаваў і муж — Роберт Геваркян, інжынер-праекціроўшчык па прафесіі. Ён жа дапамагаў вырашаць шмат аргументаў, калі “Эрэбуні” толькі ствараўся. Апошнім часам Роберт Аргатавіч разам з Рыпсімэ, як мастакі, дапамагаюць Рузана ствараць сцэніч-

Даведка. Яшчэ лаўрэаты прэміі ў намінацыі “Мы вас любім, мы вамі ганарымся”:

Іскуі Абалян — Заслужаная артыстка Рэспублікі Беларусь, Амбасадар добрай волі Упраўлення Вярхоўнага камісара ААН па справах бежанцаў. **Вадзім Аванесаў** — дырэктар сеткі магазінаў “Соседи” і партнёр сеткі піцэрый і рэстаранаў, намінант прэміі “Человек дела” ў Беларусі, суарганізатар і ўдзельнік першага Дня армянскага прадпрыемальніцтва ў Мінску. **Іскуі Амбарцумян** — шэф-кандытарка, шматразовая пераможца чэмпіянатаў па кандытарскім майстэрстве па ўсім свеце. 28 лютага 2018 года яна заняла 1-е месца на Чэмпіянаце ў Еўропе “Экспо Світ”, а 25 лістапада ўзяла золата на Чэмпіянаце свету ў Люксембурзе. **Саркіс Сімаваран** — заснавальнік і выканаўчы дырэктар кампаніі ООО “ISEC-SYSTEM”, адзін з заснавальнікаў газеты “Міасін”, член клуба армянскіх бізнесменаў. **Карэн Мурадзян** — сустаршыня армянскай моладзевай грамады ў Беларусі. Менавіта ён працуе з армянскай моладдзю, ладзіць для яе навагоднія святы, спартыўныя турніры ды іншыя імпрэзы. **Ануш Амбарцумян** — арганізатар свят армянскай культуры “Эрэбуні-Ерэван”, “3 Араратам ў сэрцы” ў Мінску.

НАСТАЎНІК І ВУЧНІ

Стратэгія барацьбы

Майстар спорту па чатырох відах барацьбы, заслужаны трэнер Беларусі Валеры Глезер у чарговы раз адзначаў юбілей — у коле сваіх выхаванцаў, за салодкім сталом

Валеры Глезер і ягоныя вучні ў дзень 80-годдзя

Званок па тэлефоне. Бадзёры, як заўжды, голас: “Заходзьце на салодкі стол — адсвяткуем чарговы мой юбілей. Я зноў сваіх вучняў запраسیў, на гэты раз дадому — прыйдуць”. — “Як, зноў юбілей?...” — “Так, 80 будзе. Пяць гадоў праляцела”. Валеры Якаўлевіч, сяброўствам з якім ганаруся, — з ліку тых моцных і адданых справе людзей, на якіх па гэты час трымаецца беларускі спорт. Дакладней — барацьба. Ён і сам адбыўся ў вялікім спорце, і выхаваў дзясяткі майстроў спорту, шэраг чэмпіёнаў свету па вольнай і класічнай барацьбе, самба і дзюдо. Да таго ж адзін з мінскіх папленнікаў Аляксандра Мядзведзя, трохразовага алімпійскага чэмпіёна, па трэнерскай справе. Пішучы нататкі, звярнуўся да тэкста пяцігадовай даўнасці (“Баль-

зам на трэнерскую душу” — ГР, 3.04.2014). Прывяду развагі майстра, які не адступае ад сваіх слоў і прынцыпаў. Мяркуюць самі: “Таму мая стратэгія і ў барацьбе, і ў жыцці такая: дабрыня, працавітасць, сяброўства... Увогуле сіла павінна быць добраю — інакш навошта яна? Грош ёй цана! Так і ўсім сваім вучням кажучу”.

...Нашы дамы на Лагойскім тракце — па суседстве. Пры дамафоне сустрэліся з Эляй. Унучка юбіляра, і таксама “ў барацьбе”. Пазней, за святочным сталом, папрасілі старшакласніцу Элю сказаць слоўца. “Ён — сапраўдны дзядуля!” — трохі сумелася дзядуля. Але па вачах вучняў, сяброў Майстра, якіх сабралася ў зале ягонай двухпакаёўкі чалавек 20, было відаць: ён і трэнер сапраўдны.

І сябар верны. Прыйшла на сустрэчу Маша Пушкіна: цяпер ахітэктарам у адной прэстыжнай кампаніі працуе, а ў 2001–2006 годзе займалася дзюдо ў спартгрупе Глезера. Потым і вучылася на архітэктара там жа, у Беларускай нацыянальнай тэхнічнай універсітэце. Так што ішла ў прафесію — праз залу барацьбы. Віншавала трэнера і Анжэла Паім-Краскоўская, адна з апошніх “паспяхоўных” яго вучаніц: у 2014-м перамагла на этапе Кубка свету ў Маскве. І цяпер у спорце: працуе трэнерам у адным з мінскіх мікрараёнаў. Моцны, у цудоўнай фізічнай форме Дзмітры Свінчук, былы спартсмен, які працуе ў Мінскай ваеннай камендатуры, прыйшоў на сустрэчу з сынам-сямікласнікам Андрэем: яму Валеры Якаўлевіч таксама быў за трэнера. І ад усіх — удзячнасць Майстру, цёплыя словы.

Цяпер Валеры Якаўлевіч не выходзіць на барцоўскі дыван, нават як трэнер. З акна кватэры відаць галубоўня: там гаспадарыць. Маючы вольны час, заняўся сабой — і скінуў кілаграмаў 10, для здароўя на карысць. Лёгка ў хадзе, жывы ў размове. Ганарыцца ўнукам: Рэнат Валееў мае дзве вышэйшыя адукацыі, чорны пояс па дзюдо і сіні — па бразільскім джыя-джытсу, працуе як трэнер, і ён жа — у складзе вялікай каманды, якая ладзіць П Еўрапейскія гульні ў Мінску. Так што, як бачым, жыццёвая стратэгія барацьбы майстра Валерыя Глезера дае добры плён.

Іван Ждановіч

ВІНШУЕМ

Высокая ўзнагарода

Ордэнам Gloria Muncii (Слава Працы) ушанаваны кіраўнік Беларускай грамады ў Малдове Юры Статкевіч

Прыемную вестку мы атрымалі ад самога Юрыя Антонавіча: падзяліўся вялікай радасцю. Даслаў і фотаздымкі, на якіх бачна, як Прэзідэнт Малдовы Ігар Дадон уручае нашаму земляку Ордэн і як беларус звяртаецца да яго. “У сваім слове ў адказ я выказаў вялікую ўдзячнасць Прэзідэнту за яго ўвагу і падтрымку розных этнакультурных традыцый у Малдове”, — патлумачыў нам ардэнаносец. Адзначаны ж ён “за заслугі ва ўмацаванні міжэтнічных адносін і актыўную дзейнасць па зберажэнні і пашырэнні гістарычна-культурнай спадчыны”.

Час ад часу ў нашай рэдакцыйнай пошце з’яўляліся раней невялічкія допісы ад Юрыя Статкевіча, ды пра яго самога мы амаль не пісалі — усё пра справы суполкі. А з дасланай у рэдакцыю характарыстыкі даведзіся: родам ён з Навагрудка, там закончыў сярэднюю школу, а пасля, у 1979-м, і прэстыжную ВНУ ў Маскве: МВТУ імя Баўмана. Па спецыяльнасці — інжынер-механік па пытаннях аўтаматызацыі кавальска-штампавачнай вытворчасці, у той жа год па накіраванні пачаў працаваць майстрам на Кішынёўскім трактарным заводзе. З часам стаў зменным майстрам, кіраўніком тэхналагічнай групы кавальскай вытворчасці на заводзе, мае больш за 20 укараненых у вытворчасць рацпрапаў і 2 аўтарскія вынаходкі. А з 1983-га Юры Статкевіч больш чым тры гады працаваў вызваленым сакратаром камітэта камсамола трактарнага завода. У 1988–90 гадах ён ужо — у апарце

гарвыканкама Кішынёва: курыраваў пытанні размеркавання жылля і цеплазабеспячэння горада. Потым стаў дырэктарам навукова-тэхнічнага цэнтру Inventator, а з 26 ліпеня 2006 года — дырэктар кампаніі Agrobelsa.

Іван Іванаў

ТВОРЧАСЦЬ

Цэлы россып каштоўных пярлін

На юбілейны канцэрт аркестра, які стварыў Уладзімір Перлін, сабраліся яго знамянітыя вучні

Канцэртны аркестр Рэспубліканскай гімназіі-каледжа пры Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, мастацкі кіраўнік і дырыжор якога — заслужаны артыст Беларусі Уладзімір Перлін, святкаваў 30-годдзе 13 красавіка. У Вялікай зале Белдзяржфілармоніі аркестр выканаў дзівоснай прыгажосці творы: “Маленькую начную серэнаду” Вольфганга Амадэя Моцарта, творы “Ave Maria” Джуліо Качыні, частку першую “Зімы” з цыкла “Поры года” Антонія Вівальдзі, “Струнную серэнаду” Пятра Чайкоўскага, парафраз на тэмы рок-оперы “Ісус Хрыстос — суперзорка” Эндру Ллойда Уэбера ды іншыя.

Салісты аркестра на працягу многіх гадоў — лепшыя вучні па розных спецыяльнасцях: фартэпіяна, скрыпка, віяланчэль, флейта, цымбалы, баян ды іншых. Ім ад 10 да 18 гадоў. Аркестр штогод абнаўляецца — і не старэе. У яго багатая творчая біяграфія: звыш 1000 выступленняў у Беларусі ды

ў замежжы. З трыумфам праходзілі канцэрты ў Германіі, Францыі, Бельгіі, Галандыі, Польшчы, Англіі ды іншых краінах.

Камерны аркестр юных талентаў з гімназіі-каледжа быў створаны ў 1988 годзе прафесарам па класе віяланчэлі Уладзімірам Перліным: ён ужо 40 гадоў там выкладае. На юбілейны канцэрт, каб павіншаваць свайго настаўніка і сыграць для яго, прыйшлі аркестранты першага складу, а таксама былыя вучні, што сталі вядомымі музыкантамі. Сярод іх — Андрэй Іваноў. Яшчэ ў часе навучання ў каледжы ён заваяваў І прэмію на Рэспубліканскім конкурсе піяністаў і залаты медаль на Міжнародных Дэльфійскіх гульнях у Ерэване. А ў 2011-м паступіў у Маскоўскую дзяржкансерваторыю імя П.І. Чайкоўскага. Сыграў у філармоніі ў святочны дзень і Андрэй Шынкевіч — кантрабасіст, які пасля заканчэння гімназіі-каледжа спачатку прадоўжыў навучанне ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі. Потым падаўся ў Германію: з 2001 года вучыўся ў Вышэйшай школе музыкі й тэатра Мюнхена, з 2005-га — у

Вышэйшай школе музыкі й тэатра Нюрнберга.

І Аляксей Пшанічны таксама быў сярод выканаўцаў музыкі ў гонар юбілею камернага аркестра каледжа. Сёння Аляксей ужо сам выкладае фартэпіяна ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі. На цымбалах сыграла Аляксандра Дзенісеня, якая двойчы была адзначана стыпендыямі, тройчы — гранд-прэміямі спецыяльнага фонду Прэзідэнта

Беларусі па падтрымцы таленавітай моладзі, лаўрэат шматлікіх міжнародных і рэспубліканскіх конкурсаў, фіналістка конкурсу маладых музыкантаў “Еўрабачанне-2012”. На сцэну выйшаў і Цімур Сергея — піяніст і дырыжор, прафесар Вышэйшай школы мастацтваў Каралеўскай кансерваторыі Гента (Бельгія). Юбіляраў віншаваў Іван Карызна — унук аўтара беларускага гімна Уладзіміра Карызны, так-

сама выпускнік Рэспубліканскага музычнага каледжа. Іван у 17 гадоў паступіў у Парыжскую кансерваторыю, у 18 прадстаўляў Беларусь на класічным “Еўрабачанні”, а ў 19 стаў лаўрэатам конкурсу імя П.І. Чайкоўскага. Усіх гэтых музычных зорак (а можна сказаць: цэлы россып каштоўных пярлін, калі адаваць даніну павагі прафесару Уладзіміру Перліну) і сам юбілейны канцэрт можна будзе пабачыць днямі, 27–28 красавіка, на тэлеканале “Беларусь 3”.

Пра самога ж Уладзіміра Перліна, ягоны клас і Камерны аркестр створаны два фільмы: “На кожны гук ёсць рэха на зямлі” (Белвідацэнтр, 1995) і “Другое жыццё” (Францыя, 1999). У 1992 годзе маэстра атрымаў званне заслужанага артыста Беларусі. У 2002-м за поспехі на ніве асветніцтва Урад Францыі прысвоіў яму ранг рыцара Ордэна “Акадэмічных пальм”. У 2012 годзе музыкант і педагог ушанаваны ордэнам Францыска Скарыны, а ў 2013-м ад Урада Францыі ён атрымаў ордэн “За заслугі ў галіне мастацтва і літаратуры”

Ганна Лагун

Маэстра Уладзімір Перлін